

Ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de uitrol van digitale meters en tot wijziging van artikel 13.2.1 van hetzelfde decreet

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Algemene toelichting

1. Samenvatting

Dit decreet wijzigt het Energiedecreet van 8 mei 2009 met het oog op de organisatie van de uitrol en het beheer van digitale meters in Vlaanderen en de daaruit vloeiende data.

Ten eerste wordt de regelgeving aangepast aan de introductie van de databeheerder. Er wordt een nieuwe procedure beschreven met voorwaarden die vervuld moeten zijn tot aanwijzing en beëindiging van de databeheerder en de aanwijzing van de databeheerder wordt toegevoegd als taak van de VREG. Ook de taken van de netbeheerder worden aangepast zodat hier ook de plaatsing en beheer van digitale meters onder valt en het aflezen van de meter als taak wordt geschrapt. Er wordt een limitatieve lijst van taken opgenomen voor de databeheerder en strategische en vertrouwelijke aangelegenheden gedefinieerd waarvoor de databeheerder beroep moet doen op eigen personeel en middelen voor beslissingen hierover. Net als de distributienetbeheerder wordt de databeheerder uitgesloten van het aanbieden van commerciële energiediensten of het optreden als aggregator. Er wordt voorzien in een schadevergoeding door de databeheerder bij inbreuk in verband met gegevens en een administratieve sanctie door de VREG voor zij die de verkregen gegevens aanwenden op een wijze die niet in overeenstemming is met de bepalingen van dit decreet en de bijbehorende uitvoeringsbesluiten.

Ten tweede wordt voor bestaande en zonne-energie installaties die worden geïnstalleerd tot en met 31 december 2020 voorzien in het recht op de compensatieregeling verbonden aan de terugdraaiende teller gedurende 15 jaar te rekenen vanaf het moment van de aanmelding van de installatie voorzien. Dit recht blijft zelfs indien de termijn van 15 jaar verstrijkt.

Voorts bevat het ontwerpdecreet twee aanpassingen met betrekking tot de ondersteuning via groenestroomcertificaten en warmte-krachtcertificaten:

- Het invoegen van een maximaal steunvolume naast een maximale steunduur, voor nieuwe installaties (enkel biogas).
- Het niet toekennen van steun (groenestroomcertificaten of warmte-krachtcertificaten) tijdens periodes met negatieve prijzen (zowel voor installaties met startdatum voor dan wel vanaf 1 januari 2013). Dit geeft mede uitvoering aan Europese staatssteuneisen.

Tot slot voegt dit decreet ook een uitzondering in met betrekking tot de strafbaarstelling in het Energiedecreet van leveranciers die geen leveringsvergunning van de VREG hebben.

2. Situering

Tegen 2020 moet 20% van de verbruikte energie in Europa groene energie zijn. Tegen 2030 wordt er gemikt op 27%. Dit is een engagement waar Vlaanderen zijn

verantwoordelijkheid in opneemt. Om deze doelstellingen te behalen is de omslag naar een decentraal energiesysteem essentieel.

Traditioneel wordt elektriciteit vervoerd vanuit een centraal energiesysteem. Dit is een energiesysteem gekenmerkt door grote centraal gelegen productie-installaties, zoals bijvoorbeeld een kolen- of kerncentrale die energie voorziet tot bij de eindafnemer. Hierbij is er in principe enkel nood aan eenrichtingsverkeer op het elektriciteitsnet. Door het beperkt aantal productie-installaties en het eenrichtingsverkeer is het relatief eenvoudig om de 'stroom' te regelen.

Productie van elektriciteit op basis van hernieuwbare bronnen zoals zonne-energie en windenergie wordt daarentegen 'decentrale productie' genoemd. Decentrale energieproductie wordt gekenmerkt door installaties die worden ingeplant op die plaatsen waar het potentieel het grootst is. Dit hoeft niet noodzakelijk op een 'centrale plaats' te zijn, maar kan daarentegen op verschillende locaties.

De huidige distributienetten zijn niet opgebouwd vanuit het concept van decentrale productie. Deze productie bevindt zich vaak niet in de buurt van voldoende afnemers en er is een noodzaak aan tweerichtingsverkeer. Daarbij komt nog dat de productie van wind en zon niet constant is. Hierdoor zou de betrouwbaarheid van het net in het gedrang kunnen komen en *in extremis* de stroomtoevoer onderbroken kunnen worden.

Vlaanderen heeft nood aan een transitie naar een decentraal energiesysteem. De digitale meter is een cruciale bouwsteen voor deze transitie. Een efficiënt beheer van dit energiesysteem vraagt dan ook een veelomvattende set data. Om er voor te zorgen dat investeringen in het net op een zo efficiënt mogelijke manier gebeuren moeten we kunnen "meten" waar de problemen zich dreigen voor te doen. Dit geeft ook de mogelijkheid om snel te kunnen ingrijpen voordat de problemen zich daadwerkelijk voordoen, onafhankelijk van investeringen of in afwachting van investeringen. Verder zal actieve vraagsturing nodig zijn om optimaal gebruik te maken van het wisselende aanbod van groene stroom. Hierdoor kunnen stromen die op verschillende plaatsen en in verschillende grootte ontstaan geregeld worden. Door de technologische vooruitgang op het vlak van metering bieden er zich nieuwe kansen aan om de marktwerking en de dienstverlening aan de klanten te verbeteren, zoals bijvoorbeeld een beter inzicht in eigen verbruik.

Sinds oktober 2012 lopen er in Vlaanderen grootschalige proefprojecten inzake nieuwe digitale elektriciteits- en aardgasmeters. In totaal werden al 41.000 meters geplaatst op verschillende plaatsen in Vlaanderen, gespreid over landelijk en stedelijk gebied, zowel in individuele woningen als in appartementsgebouwen.

3. Regelgevend kader

De Europese Richtlijnen met betrekking tot elektriciteits- en gasmarkten en de Richtlijn energie-efficiëntie besteden veelvuldig aandacht aan digitale (slimme) meters. Dit is nog meer het geval in de nieuwe ontwerprichtlijnen uit het "Clean Energy for All Europeans-pakket" dat de Europese Commissie op 30 november 2016 publiceerde.

Het Vlaams Regeerakkoord (2014-2019) stelt uitdrukkelijk *"In de toekomst moeten gezinnen de mogelijkheid krijgen om hun vraag aan te passen volgens de kost van energie op verschillende tijdstippen van de dag."*

De Beleidsnota Energie 2014-2019 stelt ter zake *"flexibiliteit, zowel van de aanbodzijde (productie) als aan de vraagzijde wordt een sleutelement voor de regeling van toegang tot het net. Flexibele netgebruikers kunnen de marktspelers diensten aanbieden om congestie te voorkomen of voor de ondersteuning van het systeemevenwicht. Anderzijds*

kan de uitbouw van een slim net de totale kost van het productiepark reduceren door eindafnemers actief te laten participeren in de markt (vb via dynamische prijssignalen). Hiertoe voorzien we de nodige maatregelen voor producenten, leveranciers, netbeheerders, aggregatoren en afnemers opdat flexibiliteit maximaal ingezet en gevaloriseerd kan worden.

De mechanische meters (de zogenaamde ferrarimeters) zullen in de nabije toekomst niet meer worden aangeboden door meterleveranciers en moeten bijgevolg vervangen worden op het einde van hun levensduur. De technologische vooruitgang op het vlak van metering biedt kansen om de marktwerking en de dienstverlening aan de klanten te verbeteren, met name via een slimme meter.

Sinds oktober 2012 lopen er in Vlaanderen grootschalige proefprojecten inzake nieuwe slimme elektriciteits- en aardgasmeters. In totaal werden al 41.000 meters geplaatst op verschillende plaatsen in Vlaanderen, gespreid over landelijk en stedelijk gebied, zowel in individuele woningen als in appartementsgebouwen.

Er wordt geëvalueerd voor welke verbruikssegmenten de introductie van slimme meters te verantwoorden is, bijvoorbeeld kleine prosumenten. In uitvoering van de richtlijn energie-efficiëntie zal bekeken worden hoe de uitrol van slimme meters dient te gebeuren zowel in nieuwbouwwoning als bij een ingrijpende renovatie. Ook bij een vervanging van een bestaande elektriciteits- of aardgasmeter kan best direct een slimme meter geplaatst worden.”

4. Inhoud

De doelstellingen bij de uitrol van de digitale meter in Vlaanderen zijn meervoudig.

Ten eerste is de uitrol van de digitale meter de cruciale basis voor de transitie van het decentrale energiesysteem. De digitale meter faciliteert dus het decentrale net, de lokale productie, flexibiliteit, opslag, het gebruik van elektrische voertuigen enz. Een efficiënt beheer van dit energiesysteem vraagt een veelomvattende set data. Weten wordt ondersteund door meten en daarom zijn dergelijke meetinstrumenten noodzakelijk om decentrale energieproductie te combineren met een efficiënt en effectief netbeheer, met andere woorden om netflexibiliteit en -stabiliteit te faciliteren. Zonder digitale meter is het quasi onmogelijk om vraagsturing, time-of-use prijzen en tarieven bijvoorbeeld op basis van piekverbruik mogelijk te maken. Bovendien blijkt duidelijk uit de kost- en batenanalyse uitgevoerd door de VREG dat dat dit zonder de digitale meter ook veel meer kostenintensief is.

Ten tweede kan Vlaanderen door de uitrol inzetten op nog meer decentrale productie van groene energie en wordt deze productie tegelijkertijd gefaciliteerd.

Ten derde biedt de digitale meter voordelen voor budgetmeterklanten. Aangezien de budgetmeter functionaliteit kan ingezet worden bij iedere digitale meter is er geen nood meer aan een afzonderlijke (dure) budgetmeter. Bovendien laat de digitale meter een betere begeleiding van de klant toe bij opbouw van schuld of hoog verbruik.

Ten vierde maakt de digitale meter het mogelijk voor iedere eindafnemer om op een efficiënte manier met zijn energiegebruik om te kunnen gaan, door middel van inzicht en gewaarwording van het energieverbruik enerzijds en een daaraan aangepast verbruik anderzijds. Er zijn uiteenlopende ervaringen op het vlak van energiebesparing door een digitale meter. De manier waarop feed back aan de netgebruiker gegeven wordt, lijkt hierin cruciaal te zijn. De netgebruiker krijgt beter inzicht in zijn energieverbruik, staat dus minder voor verrassingen.

Ten vijfde zal betere en meer precieze data het mogelijk maken om op een betere manier aan fraudebestrijding te doen.

Ten zesde kan er zich in Vlaanderen een nieuwe sector ontwikkelen met tal van commerciële initiatieven in de nieuwe markt van energiediensten. De uitrol van digitale meters is ook de meest natuurlijke weg en kadert binnen een algemene digitalisering. In ons dagdagelijks leven wordt alles al digitaal: telefoon, televisie, radio, auto, enz. en dus ook de gas- en elektriciteitsmeter. Niet meegaan in de digitalisering van de maatschappij is een keuze die niet is vol te houden. Temeer omdat in de nabije toekomst de vroegere elektromechanische Ferrarimeter niet meer zal worden aangeboden door meterleveranciers, waardoor de digitale meter ook de enige optie is.

Tot slot zet, zoals hoger vermeld, de Europese regelgeving alle lidstaten aan om digitale meters uit te rollen. Het nieuwe Winterpakket van de Europese Commissie benadrukt dat consumenten betere informatie verdienen, meer mogelijkheden moeten hebben om deel te nemen aan de energiemarkt en meer controle moeten krijgen over hun energiekosten. De ontwerprichtlijn inzake gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit stelt duidelijk dat wanneer de ingebruikname van slimme meters positief wordt beoordeeld, minstens 80 % van de eindafnemers moet worden voorzien van deze slimme meetsystemen.

Dit decreet wil de noodzakelijke rechtsbasis scheppen voor de uitrol van digitale meters en de verantwoordelijke actoren aanduiden die hierin een rol moeten opnemen. In de volgende fase zullen de precieze modaliteiten van de uitrol via een wijzigingsbesluit geregeld worden. Het gaat dan onder meer om: de voorwaarden waaraan de databeheerder moet voldoen; nadere modaliteiten van de taken van de databeheerder; situaties waarin een digitale meter wordt geplaatst; voorwaarden waaraan digitale meters moeten voldoen; welke partijen voor welke doeleinden toegang krijgen tot welke gegevens uit digitale meters; enz.

B. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 2

Dit artikel wijzigt een aantal definities en voegt ook enkele nieuwe definities in.

- Onder punt 1° wordt "**databeheerder**" toegevoegd in de definitie van marktpartij. Via die wijziging kan de VREG ad hoc inlichtingen vragen aan de databeheerder (cf. art. 13.1.2 Energiedecreet) om op die manier te kunnen nagaan of de databeheerder nog voldoet aan en handelt conform de voorwaarden in decreet en besluit.
- Punt 2° wijzigt de definitie van slimme meter in die van **digitale meter**.
- Punt 3° ten slotte bepaalt dat de databeheerder en niet meer de netbeheerder het **toegangsregister** opstelt en beheert.

Artikel 3

Door het aanwijzen van één databeheerder verantwoordelijk voor de ondersteuning van gegevensuitwisseling op en gelinkt aan het Vlaamse distributienet is een sprake van een dominante positie. Het is dan ook noodzakelijk dat deze speler onder de controle staat van de VREG. De wijzigingen in dit artikel maken het mogelijk dat de VREG controle kan

uitoefenen op de databeheerder. In art. 3.1.3 van het Energiedecreet wordt tussen de zinsnede "distributienetbeheerders," en de zinsnede "leveranciers," de zinsnede "databeheerder," ingevoegd. In punt 1°, f), wordt tussen de zinsnede "distributienetbeheerders," en de zinsnede "leveranciers," de zinsnede "databeheerder," ingevoegd; en aan punt 2° wordt de zinsnede ", en inclusief de databeheertarieven" toegevoegd.

Artikel 4 en 5

Met dit artikel wordt het goedkeuren van de tarieven voor databeheer en het vaststellen van de berekeningsmethodes hiervoor toegevoegd als één van de bijzondere bevoegdheden van de VREG. Tegelijk wordt ook een verwijzingsfout in artikel 3.1.8, tweede lid, 5° van het Energiedecreet rechtgezet.

Artikel 6

Gezien de digitale meter voor meer beschikbare data zorgt en dus ook het toegenomen belang van privacy in dit kader, worden aan de netbeheerder voorwaarden opgelegd tot een continu risicobeheersingssysteem voor het beheer en de verwerking van die gegevens die zij gebruiken.

Artikel 7

Dit artikel maakt het voor de databeheerder mogelijk om voor de uitvoering van zijn activiteiten gebruik te maken van een werkmaatschappij.

Artikel 8

Het beheer van een distributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit omvat een limitatieve lijst van taken die naar aanleiding van de oprichting van een databeheerder wijzigen. Gezien de databeheerder ook zal instaan voor het databeheer van de gegevens uit de analoge meters, moet de takenlijst van de DNB worden aangepast. Deze heeft immers niet meer de taak om de meters en tellers op de toegangspunten op zijn net af te lezen. Er wordt wel het ter beschikking stellen, de plaatsing, de activering, de desactivering, het onderhoud, het herstellen en het actief beheren enz. van de analoge en de digitale tellers en onder meer de dagelijkse contacten en software updates van digitale tellers even als het mogelijk maken van het uitlezen door de databeheerder als taak toegevoegd. De plaatsing en het beheer van productiemeters bij decentrale productie <10 kWp wordt niet (meer) als taak opgenomen.

Het beheer van het distributienet omvat wel nog een taak met betrekking tot beheren, verwerken en bewaren van gegevens (§2 1°). Het betreft hier niet de meetgegevens die uitgelezen worden uit de digitale (of analoge) meters. Het gaat om technische gegevens voor de identificatie van beveiligingskarakteristieken van het net, gebruikskarakteristieken van de aansluiting, identificatie van de opbouw en werking van het net en identificatie van de meetinrichting. Het kan ook gaan om relationele gegevens die de netgebruikers identificeren die door de netbeheerder beleverd worden of de identificatie van netgebruikers binnen de aansluitrelatie met zijn netbeheerder. Deze gegevens worden limitatief opgesomd in de Technische Reglementen (zie artikel 40 van dit decreet).

In dit kader moet worden opgemerkt dat de netbeheerder steeds de nodige gegevens die hij verkregen heeft in zijn opdracht als netbeheerder - bv. de geplaatste meters en kenmerken net die noodzakelijk zijn voor databeheerder - moet verstrekken aan databeheerder zodat die op correcte wijze zijn taakstelling kan uitvoeren.

Het bestaande artikel wordt vormelijk ook aangepast zodat er een onderscheid gemaakt wordt tussen het beheer van het distributienet en het plaatselijk vervoernet. Het is immers niet de bedoeling dat het databeheer op het plaatselijk vervoernet wordt gewijzigd.

Artikel 9

In dit artikel worden de modaliteiten voor beroep op een derde ingeschreven. In het licht van nieuwe ontwikkelingen en gelet op het belang inzake privacy wordt het bestaande art 3.1.11 van het Energiebesluit op niveau van het decreet gebracht. Dat artikel wordt opgesplitst in een bepaling t.a.v. de distributienetbeheerders (dit artikel) en een bepaling t.a.v. de databeheerder (zie artikel 16).

Artikel 10

Er wordt eenduidig gesteld dat een distributienetbeheerder en zijn werkmaatschappij geen activiteiten kunnen ondernemen inzake de productie van energie (elektriciteit, gas, warmte, waterstof, enz.). Het gelijk speelveld tussen de marktpartijen mag niet worden verstoord. Dit verbod heeft evenwel geen betrekking op zonnepanelen op eigen daken en voor eigen gebruik en het produceren van energie voor eigen verwarming, inclusief het gebruik van micro-WKK. Het verbod verhindert m.a.w. niet te voorzien in eigen energievoorziening.

Artikel 11

Dit artikel voegt een nieuwe afdeling in: Afdeling III/1. Aanwijzing van de databeheerder

Artikel 12

In deze nieuwe afdeling wordt een artikel ingevoegd dat stelt dat de Vlaamse regering op voorstel van de minister een rechtspersoon aanwijst die belast wordt met het databeheer.

Artikel 13

Dit artikel stelt dat de Vlaamse Regering op advies van de VREG bepaalt 1° de voorwaarden waaraan een kandidaat-databeheerder moet voldoen om te kunnen worden aangewezen als databeheerder en waaraan de databeheerder moet blijven voldoen om aangewezen te blijven als databeheerder; 2° de voorwaarden en gevallen waarin kan of moet worden overgegaan tot beëindiging van de aanwijzing van de databeheerder; 3° de procedure voor een vijfjaarlijkse evaluatie van de werking van de databeheerder; 4° de procedure die nageleefd moet worden bij de aanwijzing van de databeheerder, alsook bij de beëindiging van de aanwijzing van de databeheerder. Daarbij legt het artikel een aantal krijtlijnen voor deze voorwaarden en procedure op die in een wijzigingsbesluit verder zullen worden geconcretiseerd.

Om als databeheerder te worden aangeduid moet de kandidaat-databeheerder door de VREG ook als distributienetbeheerder zijn aangesteld. Het databeheer zelf is echter een aparte taak los van het netbeheer, en maakt dan ook geen deel uit van het strikt Europeesrechtelijk gereguleerd kader. De rol van de VREG is dan ook beperkt tot toezicht en uitvoering van de door de decreetgever en Vlaamse regering vastgelegde vereisten. Ten einde de onafhankelijkheid van het databeheer te garanderen, zal de Vlaamse Regering dan ook duidelijke "Chinese walls" vastleggen ten einde de beheersmatige en/of juridische onafhankelijkheid van het databeheer binnen de rechtspersoon te garanderen.

Het databeheer is echter een aparte taak los van het netbeheer, en maakt dan ook geen deel uit van dat strikt Europeesrechtelijk gereguleerd kader. De rol van de VREG is dan ook beperkt tot toezicht en uitvoering van de door de decreetgever en Vlaamse Regering vastgelegde vereisten.

De databeheerder moet beschikken over een beheersmatige en/of juridische onafhankelijkheid ten aanzien van de netbeheerders, leveranciers, tussenpersonen, producenten en aardgasinvoerders die actief zijn in het Vlaamse Gewest, en de ondernemingen die met die ondernemingen verbonden of geassocieerd zijn

De voormelde beheersmatige en/of juridische onafhankelijkheid houdt echter niet in dat eenzelfde rechtspersoon niet kan optreden of worden aangesteld als zowel netbeheerder als

databasebeerder. Deze onafhankelijkheid kan worden bereikt door het inbouwen van "Chinese walls".

Ten einde de onafhankelijkheid van het databasebeheer te garanderen, zal de Vlaamse Regering dan ook dergelijke duidelijke "Chinese walls" vastleggen ten einde de beheersmatige en/of juridische onafhankelijkheid van het databasebeheer binnen die rechtspersoon te garanderen. Die onafhankelijkheid zal dan betrekking hebben op bijv. de technische (bijv. encryptie data en verwijderen data na bewaarperiode), en organisatorische (bijv. scheiden van data: diegene die geen toegang nodig hebben geen toegang geven, twee verschillende mensen deel code geven (vb. e-ID)) onafhankelijkheid. Hieraan dient de databasebeerder hoe dan ook aan te voldoen aangezien dit een plicht is van de algemene verordening gegevensbescherming (hierna GDPR) en zowel de databasebeerder en netbeheerder onderworpen zijn aan de regels. Bovendien wordt er ook voorzien in een juridische maatregel (nl. administratieve geldboete) bij het verkeerd aanwenden van de data. Zo wordt er een evenwicht gezocht tussen veiligheid en privacy enerzijds en efficiëntie anderzijds.

Het artikel stelt verder dat in het bestuursorgaan van de databasebeerder een onbezoldigde regeringsafgevaardigde zetelt met raadgevende stem, aangesteld en afgezet bij besluit van de Vlaamse Regering op voordracht van de minister. De regeringsafgevaardigde voldoet eveneens aan de onafhankelijkheidsvoorwaarden, vermeld in paragraaf 2, 3°. Hij wordt uitgenodigd op alle vergaderingen van dit bestuursorgaan en wordt op dezelfde manier als de leden ervan tijdig in kennis gesteld van de dagorde en alle bijhorende documenten. De regeringsafgevaardigde houdt toezicht op de overeenstemming van de verrichtingen en de werking van het databasebeerder met het recht, het algemeen belang, en de beginselen van behoorlijk bestuur, en hij brengt op regelmatige basis hierover verslag uit aan de minister. Een duidelijk uitgangspunt van dit artikel is een afdoende zelfstandig, neutraal en centraal beheer van persoonsgegevens door de databasebeerder met het oog op het verzekeren van de privacy zoals door de "GDPR" opgelegd wordt.

Artikel 14

Dit artikel voegt een nieuwe afdeling in "Afdeling III/2. Activiteiten van de databasebeerder".

Artikel 15

In afdeling III/2 wordt een onderafdeling ingevoegd "Onderafdeling I. Databasebeheer".

Artikel 16

Dit artikel definieert limitatief de taken die het databasebeheer omvat:

1° het aflezen van de digitale en analoge meters en tellers op de toegangspunten op het distributienet voor:

- a) allocatie, reconciliatie en facturatie in het kader van de aankoop en verkoop van elektriciteit en aardgas;
- b) het aanbieden van energiediensten door een derde na expliciete en geïnformeerde toestemming van de afnemer;
- c) netbeheer en operationele veiligheid;

2° het beheren van het toegangsregister;

3° het beheren, verwerken en bewaren van de technische, relationele en meetgegevens, het garanderen van de data-integriteit en privacy, en het instaan voor de waarachtigheid en nauwkeurigheid, onverminderd de gegevens in beheer van de distributienetbeheerder die noodzakelijk zijn voor het beheer van de distributienet zoals vermeld in art. 4.1.6;;

4° de bepaling en de validering van de injectie en de afname van de producenten en afnemers die aangesloten zijn op de distributienetten;

5° het verstrekken van de nodige gegevens aan de distributienetbeheerder, de beheerder van het transmissienet, de vervoeronderneming en de beheerder van het plaatselijk vervoernet voor de uitoefening van de taken van de distributienetbeheerder in het kader van netbeheer en operationele veiligheid;

6° het faciliteren van de ontwikkeling van innovatieve diensten en producten als dat conform de privacywetgeving is;

7° het verstrekken van de nodige gegevens voor het aanbieden van energiediensten door een derde na expliciete en geïnformeerde toestemming van de afnemer;

8° het verstrekken van de nodige gegevens aan de producenten, de evenwichtsverantwoordelijken, de bevrachters, de tussenpersonen, de leveranciers, de afnemers en de VREG om de energiemarkt te faciliteren en dit op een evenwaardige manier;

9° het verstrekken van geanonimiseerde gegevens noodzakelijk voor wetenschappelijk onderzoek.

Artikel 39 van ditzelfde decreet bepaalt dat de nadere modaliteiten van bovenstaande taken in de technische reglementen worden bepaald.

De databeheerder is ook verantwoordelijk voor het verzekeren van het recht tot toegang en verbetering van gegevens.

Het artikel voegt in dat de Vlaamse Regering aan de databeheerder bijkomende taken en openbardienstverplichtingen kan opleggen met betrekking tot zijn dienstverlening aan onder andere netbeheerders, producenten, leveranciers, leveranciers van commerciële energiediensten en afnemers, met betrekking tot de dienstverlening op het vlak van submetering.

Deze laatste mogelijkheid wordt op basis van het advies van de VREG van 6 april 2017 ingevoerd. Het lijkt de regulator immers aangewezen dat in specifieke gevallen die dienen om de energiemarkt te faciliteren via een gereguleerd proces er toch een databeheerder is die de submeetgegevens uitleest, valideert en ter beschikking stelt aan de daartoe gemandateerde marktpartijen. In haar advies staat de VREG dan ook een gedifferentieerde aanpak voor met betrekking tot enerzijds private submeters die volledig aan de commerciële markt worden overgelaten en anderzijds submeters waarvan de submeetgegevens worden gebruikt voor gereguleerde processen. Om de submeetgegevens van die submeter voor deze specifieke, gereguleerde processen te kunnen uitlezen, moet de databeheerder voorzien in een aantal "*submeteringoplossingen*" die voldoen aan de bepalingen van de technische reglementen en waaruit de netgebruiker kan kiezen, maar die ook hun eigen tarifaire effecten met zich meebrengen. Het wordt aan de Vlaamse Regering overgelaten om de taakstelling met betrekking tot deze submetering te concretiseren.

Artikel 17

In dezelfde onderafdeling worden ook de modaliteiten voor beroep op een derde ingeschreven vergelijkbaar met artikel 9 voor de netbeheerders.

Artikel 18

Dit artikel voegt een nieuwe onderafdeling in "Onderafdeling II. Commerciële activiteiten door de databeheerder".

Artikel 19

Conform de conceptnota mag de databeheerder, onverminderd artikel 4.1.8/4 en 4.1.8/5, geen activiteiten ondernemen inzake het aanbieden van commerciële diensten, het optreden als aggregator. Net omwille van zijn rol als onafhankelijke neutrale derde partij die de confidentialiteit & privacy van de gegevens van de netgebruiker moet bewaren en beschermen, mag de databeheerder op geen enkele manier de rol van producent, leverancier, aggregator of andere op zich nemen.

Artikel 20

In dit artikel wordt de databeheerder toegevoegd aan de titel van afdeling IV: "Afdeling IV. Vertrouwelijkheid en non-discriminatieverplichtingen, opgelegd aan de netbeheerder, diens werkmaatschappij en de databeheerder".

Artikel 21, 22 en 23

Wat de vertrouwelijkheid en non-discriminatieverplichtingen betreft, worden de bepalingen opgelegd aan de netbeheerder en diens werkmaatschappij uitgebreid naar vertrouwelijkheid en non-discriminatieverplichtingen, opgelegd aan de netbeheerder, diens werkmaatschappij én de databeheerder.

Artikel 24 Met dit artikel wordt een afdeling IV/2 ingevoegd, "Vergoedingsplichten van de databeheerder"

Artikel 25

Dit artikel bepaalt dat de databeheerder een schadevergoeding dient te betalen aan de netgebruiker indien deze schade zou geleden hebben als gevolg van een inbreuk in verband met de gegevens die de databeheerder beheert, valideert en bewaart. Het is aan de netgebruiker om de geleden schade te begroten. De databeheerder kan de uitbetaalde schadevergoeding verhalen op de partij die de inbreuk heeft gepleegd.

Het Belgische aansprakelijkheidsrecht steunt op het klassieke foutbegrip. Daarbij is het uitgangspunt: wie schade veroorzaakt door foutief handelen, moet deze schade vergoeden. Voor de toepassing van de foutaansprakelijkheid (artikel 1382 e.v. van het Burgerlijk Wetboek) is dus vereist dat er schade is die het gevolg is van een toerekenbare fout, en dat het causaal verband tussen fout en schade bewezen is. Vaak blijkt echter het bewijs van de fout in hoofde van de databeheerder moeilijk te leveren door de netgebruiker, leverancier, enz. als schadelijder. En zonder dit bewijs, is er helemaal geen (fout)aansprakelijkheid. Het ontwerp van decreet voert daarom een aantal vergoedingsplichten in hoofde van de databeheerder in op basis van een objectieve aansprakelijkheid. Waar sprake is van objectieve aansprakelijkheid van de databeheerder heeft het loutere voordoen van de situatie de plicht tot betaling van de vergoeding voor gevolg. De al dan niet foutieve handeling van de databeheerder als oorzaak is dus niet relevant.

Wat de bevoegdheidsrechtelijke elementen betreffen, wordt verwezen naar de toelichting bij het decreet van 20 december 2013 houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de aansprakelijkheid van netbeheerders (Parl. St., Vlaams Parlement, 2013-2014, nr. 2291/1, p. 13-16) die ook hier van overeenkomstige toepassing is en waarbij volledig wordt aangesloten."

Artikel 26

Met dit artikel wordt het opschrift van afdeling IX "Slimme meters" vervangen door "Digitale meters".

Artikel 27

De eerste paragraaf van dit artikel geeft een delegatie aan de Vlaamse Regering toe om te bepalen in welke situaties een digitale meter geplaatst wordt.

De tweede paragraaf van dit artikel zorgt er voor dat het recht op mededeling en verbetering van de netgebruiker wordt geëxpliciteerd. Er wordt ook de nodige transparantie ingebouwd ten aanzien van de netgebruiker en het plaatsen van de digitale meter. Paragraaf vier en vijf worden uitgebreid met het oog op een betere waarborg van privacy ten aanzien van de gegevens van de netgebruiker.

Paragraaf drie delegeert de bevoegdheid aan de Vlaamse Regering om de voorwaarden en functionaliteiten van de digitale meter te bepalen.

Paragraaf vier en vijf gaan dieper in op het gebruik van persoonsgegevens en privacy. In beginsel houdt de netgebruiker zeggenschap over zijn persoonsgegevens uit de digitale meter, tenzij in enkele gevallen anders bepaald. Elke partij die toegang krijgt tot deze gegevens, bijvoorbeeld via wettelijke basis of na toelating van de netgebruiker, dient de dataveiligheid te garanderen en de geldende privacywetgeving (GDPR) te respecteren.

Artikel 28

Dit artikel voert een "Afdeling XII/2. Tarieven voor het databeheer" in.

Artikel 29

Met dit artikel wordt een "Onderafdeling I. Algemene bepalingen" ingevoerd.

Artikel 30, 31, 32 en 33

Zoals hoger vermeld (*supra*, artikel 3) is door het aanwijzen van één databeheerder verantwoordelijk voor de ondersteuning van gegevensuitwisseling op en gelinkt aan het Vlaamse distributienet is een sprake van een dominante positie. Er is dan ook nood aan een gereguleerd kader betreffende de tarieven.

De bevoegdheid om de tarieven te regelen betreffende de databeheerder is onlosmakelijk verbonden met de gewestelijke bevoegdheid aangaande de distributienetten en daardoor een accessorium bij die bevoegdheid. Met deze artikels wordt bepaald dat ook het databeheer wordt geregeld via gereguleerde tarieven en wordt de procedure voor het opstellen van de tariefmethodologie vastgesteld, vergelijkbaar met de tariefmethodologie voor het netbeheer.

Onverminderd het voorgaande kan bijkomend hiervoor in ondergeschikte orde een beroep worden gedaan op de impliciete bevoegdheden om datatarieven te regelen mits voldaan is aan drie cumulatieve voorwaarden: de federale aangelegenheid kan slechts betreden worden wanneer dat (1) noodzakelijk is om de eigen bevoegdheden uit te oefenen; (2) de toepassing van de impliciete bevoegdheden mag maar een marginale weerslag hebben op de federale bevoegdheid; (3) de materie moet zich lenen tot een gedifferentieerde regeling.

In casu lijkt aan deze voorwaarden te zijn voldaan. Te weten: er wordt een volledig nieuw juridisch gewestelijk kader gecreëerd waarvoor in het kader van het federale energierecht geen equivalent bestaat. Om die reden leent deze materie zich tot een gedifferentieerde regeling en is de invloed per definitie marginaal: er is immers op dit moment geen federale wetgeving bestaande voor het regelen van tarieven voor databeheer in het kader van het energierecht. Hierdoor is er op dit vlak een juridisch vacuüm. Tot slot is het noodzakelijk voor het Vlaamse Gewest om hierbij gereguleerde tarieven op te leggen: er wordt immers een nieuw decretaal kader uitgewerkt dat omwille van de monopolistische effecten per definitie ook een regulering ook op tarifair vlak noodzaakt. Zonder deze regulering zal de databeheerder immers onbelemmerd zijn in zijn prijszetting en zou hij eventueel ook "discriminatoir" kunnen optreden. Er is zodoende een grote maatschappelijke noodzaak om dit tarifair te reguleren.

Omdat deze materie (databeheer) niet onder het strikte kader valt van de richtlijnen 2009/72/EG en 2009/73/EG, heeft de decreetgever meer invloed op het vaststellen van de tarieven. Er wordt dan ook gekozen om het databeheer door de databeheerder en het gebruik van de daarbij horende data door datagebruikers het voorwerp te laten uitmaken van aparte gereguleerde tarieven, waarbij de specifieke gebruiker van de gegevens aan de tarieven wordt onderworpen. Op die manier zal de gegevensgebruiker en niet de algemene samenleving via het distributienettarief betalen. Het principe van de gebruiker betaalt. Op die manier kan dan ook worden gediversifieerd met het oog op de problematiek van submetering (zie hoger).

Er worden richtsnoeren opgenomen waarmee de regulator rekening moet houden bij het vaststellen van diens databeheertariefmethodologie. De meeste van deze richtsnoeren zijn evident en komen ook voor bij de tariefmethodologie van de netbeheerder. Een specifieke richtsnoer reflecteert echter het feit dat de gegevensgebruiker (en niet de algemene samenleving via het nettarief) de tarieven moet betalen door te stellen dat de tarieven forfaitair zijn per gegevensopvraging en worden bepaald per toegangspunt. M.a.w. hoe meer aanvragen men doet, zoveel keer is het tarief verschuldigd.

Artikel 34

Dit artikel voert "Onderafdeling III. Richtsnoeren voor het opstellen van de tariefmethodologie" in.

Artikel 35

Onder dit artikel worden de richtsnoeren gedefinieerd die door de VREG moeten in acht genomen worden bij het opstellen van de tariefmethodologie voor het databeheer.

Artikel 36

Er wordt met dit artikel een "Onderafdeling IV. Procedure voor het indienen en goedkeuren van de tariefvoorstellen" ingevoerd.

Artikel 37

Dit artikel bepaalt de procedure voor het indienen en goedkeuren van de tariefvoorstellen voor het databeheer.

Artikel 38 en 39

Met deze artikelen wordt een nieuwe onderafdeling V ingevoerd en de beroepsprocedure tegen beslissingen van de VREG met betrekking tot de tarieven vastgesteld. Wat de bevoegdheidsrechtelijke elementen betreffen, wordt verwezen naar de toelichting bij het decreet van 27 december 2015 houdende diverse bepalingen inzake energie (Parl. St., Vlaams Parlement, 2013-2014, nr. 461/1, p. 40-43) die ook hier van overeenkomstige toepassing is en waarbij volledig wordt aangesloten.

Artikel 40

Dit artikel voegt twee punten toe aan de bepalingen die dienen opgenomen te zijn in het technisch reglement voor het beheer van het elektriciteitsdistributienet, het aardgasdistributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Het gaat met name over de technische en relationele regels die verbonden zijn aan de taken die behoren tot het databeheer (zie artikel 16) en een limitatieve lijst van gegevens die de distributienetbeheerder nodig heeft voor het beheer van zijn net zoals in artikel 6 van dit decreet vermeld.

Artikel 41

Het decreet bepaalt dat de beheerder van een gesloten distributienet een aantal taken kan uitbesteden aan de beheerder van het net waaraan zijn net is gekoppeld, waarbij deze laatste de uitvoering van deze taken niet kan weigeren. Een aantal van deze taken zal echter niet meer door de beheerder van het net waaraan zijn net gekoppeld is uitgevoerd worden maar door de databeheerder.

Artikel 42

In het kader van SODV worden in artikel 6.1.2. aan punt 5° toegevoegd dat de netbeheerder de toevoer van elektriciteit of aardgas kan afsluiten als de huishoudelijke afnemer weigert om aan de netbeheerder toegang te geven voor werken aan de aansluiting. Na de uitrol van digitale meters kan meteropname weliswaar van op afstand, maar er moeten altijd controles mogelijk zijn, net als meteraflezingen bij twijfel over de uitgelezen meterstanden. En er zullen ook altijd metervervangingen zijn.

Gezien het uitschakelen van de stroombegrenzer in de budgetmeter na een volledige uitrol steeds van op afstand zal kunnen gebeuren wordt in punt 6° het uitschakelen van de stroombegrenzer veralgemeend naar "voor technische ingrepen aan de meter die nodig zijn om de opgelegde regelingen in het kader van de sociale openbardienstverplichtingen mogelijk te maken en die niet van op afstand kunnen gebeuren".

Art. 43, 1°

Invoegen van een maximaal steunvolume naast een maximale steunduur, voor nieuwe installaties (enkel biogas).

Artikel 7.1.1, § 2 van het Energiedecreet bepaalt op heden:

“§ 2. Wat installaties betreft die elektriciteit opwekken uit hernieuwbare energiebronnen met startdatum vanaf 1 januari 2013 en gelegen in het Vlaamse Gewest, worden groenestroomcertificaten toegekend aan de eigenaar van een productie-installatie of de natuurlijke persoon of rechtspersoon die daartoe door hem werd aangewezen.

...

Een installatie met startdatum vanaf 1 januari 2013 krijgt enkel groenestroomcertificaten gedurende de afschrijvingsperiode die in de berekeningsmethodiek van de onrendabele top voor die hernieuwbare energietechnologie wordt gehanteerd.

Het aantal groenestroomcertificaten dat wordt toegekend voor elke 1 000 kWh elektriciteit die wordt opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen in installaties met startdatum vanaf 1 januari 2013, is gelijk aan 1, vermenigvuldigd met de van toepassing zijnde bandingfactor. De Vlaamse Regering kan, in afwijking van het derde lid, een alternatieve methode voor toekennen van groenestroomcertificaten vastleggen op basis van het aantal vollasturen gehanteerd in de berekeningsmethodiek van de onrendabele top voor die hernieuwbare energietechnologie.”

Dit artikel laat enkel toe te werken met steun gedurende een vastgelegde afschrijvingsperiode, ofwel, in afwijking daarvan, een alternatieve methode gebaseerd op het aantal vollasturen uit de OT-berekening.

Volgens de huidige situatie zal een installatie met een beperkte steunduur zijn productie en steun maximaliseren tijdens de steunperiode, ook op ogenblikken dat dit niet aangewezen is, vb. in periodes van netcongestie of lage (negatieve) prijzen. Wanneer men de steun krijgt in functie van een vast aantal vollasturen (en bij onbeperkte steunduur), blijft het voor de installatie gelijk wanneer men produceert, en kan de installatie geregeld worden om zich optimaal in te schakelen in de elektriciteitsmarkt. Dit geldt enkel voor installaties die hun productie kunnen regelen en niet afhankelijk zijn van fluctuerende energiebronnen zoals wind en zon. Voor deze fluctuerende technologieën wensen we een maximale productie op de ogenblikken dat ze kunnen produceren, zodat men maximaal kan besparen op eindige energiebronnen met CO₂-uitstoot, hun rendabiliteit kan verbeteren en de steun zo snel mogelijk kan verlagen. In eerste instantie wensen we daarom de installaties die gebruik maken van eindige energiebronnen en/of CO₂ uitstoten, terug te laten regelen in functie van de elektriciteitsmarkt. Indien er teruggeregeld moet worden omdat er netcongestie dreigt, zijn er voor wind en zon weliswaar andere maatregelen voorzien om ze tijdig uit te schakelen voor de netveiligheid (schakelkasten voor windparken, automatisch afschakelende invertoren voor PV).

Om te werken op basis van een maximale steunperiode, samen met een maximaal steunvolume, dient artikel 7.1.1, § 2, vijfde lid van het Energiedecreet aangepast te worden.

Art. 43, 2° en art. 44

Het niet toekennen van steun (groenestroomcertificaten of warmte-kranchcertificaten) tijdens periodes met negatieve prijzen (zowel voor installaties met startdatum voor dan wel vanaf 1 januari 2013).

Als stap in de volledige integratie van hernieuwbare energieproductie in het marktsysteem, wordt voorgesteld om ook de producenten zelf te laten bijdragen aan het herstel van het evenwicht tussen vraag en aanbod door geen steun toe te kennen tijdens periodes met negatieve prijzen.

Volgens de huidige steunregeling zal een installatie met een beperkte steunduur zijn productie en daaraan gekoppelde steun proberen te maximaliseren tijdens de steunperiode,

ook op ogenblikken dat dit niet aangewezen is, vb. in periodes van netcongestie of lage (negatieve) prijzen.

Inzake netcongestie werken de netbeheerders in overleg met de VREG aan een systeem van flexibele toegangscontracten. Daarnaast willen we ook steun bij negatieve prijzen vermijden, zoals ook aangegeven wordt in de Europese richtsnoeren inzake staatssteun[1], en tevens is opgenomen in het Regeerakkoord. Bij besluit van de Vlaamse Regering zal dan een regeling moeten ingevoerd worden die stipuleert dat voor de productie of injectie tijdens uren (bv. gedurende minimum 6 opeenvolgende uren) met negatieve spot- of onevenwichtsprijzen, er geen steun zal worden verleend. Deze regeling zal op korte termijn uitgewerkt en geïmplementeerd moeten worden.

Wat betreft de installaties met startdatum voor 1 januari 2013, wordt met deze verwoording de tienjarige steunperiode niet verlengd met de periode dat er geen groenestroom- of warmte-krahtcertificaten werden toegekend omwille van negatieve prijzen (geen opschorting).

De federale regering heeft hiervoor eveneens (op vraag van de Europese Commissie) een regeling ingevoerd voor offshore wind:

“§ 1quinquies/1. In afwijking van § 1, tweede lid, 1^oter wordt voor de installaties die het voorwerp uitmaken van een in artikel 6 van de wet bedoelde domeinconcessie, waarvan de financial close na 1 mei 2016 plaatsvindt, de minimumprijs voor de aankoop van een groenestroomcertificaat vastgelegd op 0 euro wanneer de productie plaatsvindt:

1° op een ogenblik waarop het onevenwichtstarief van toepassing op een positief onevenwicht gelijk is aan of lager is dan -20 euro/MWh;

of

2° wanneer de day ahead-prijs van een Nemo lager is dan 0 euro/MWh gedurende minimum 6 opeenvolgende uren en dit voor de volledige periode die in beschouwing wordt genomen.

De minimumprijs voor de aankoop van 0 euro bij toepassing van het eerste lid, 1° is slechts van toepassing gedurende de eerste 288 kwarturen, in hetzelfde kalenderjaar, tijdens dewelke het onevenwichtstarief voor een positief onevenwicht gelijk is aan of lager is dan - 20 euro/MWh en waarvan de periodes worden afgetrokken waarin, in hetzelfde kalenderjaar, de minimaal aankoopprijs van 0 euro wordt gehanteerd bij toepassing van het eerste lid, 2°.

§ 1sexies. Nadat ze de volledige gegevens van de houder van de domeinconcessie en de netbeheerder heeft ontvangen, berekent de commissie conform §§ 1 tot 1quinquies/1 de minimumprijs voor de aankoop van elk groenestroomcertificaat van toepassing op elk voor de betreffende maand toegekend groenestroomcertificaat. De commissie publiceert op haar website voormelde minimaal aankoopprijs uiterlijk op de tiende dag na de toekenning van de groenestroomcertificaten.

Met het oog op de correcte toepassing van paragraaf 1quinquies/1 wordt de minimumprijs voor de aankoop van groenestroomcertificaten die op het ogenblik van de toekenning ervan was vast gelegd op 0 euro, desgevallend, door de commissie aangepast. De commissie stelt de houder van de betreffende concessie in kennis van deze aanpassing.

Nemo: een beheerder van de Belgische elektriciteitsmarkt aangesteld met toepassing van Verordening (EU) 2015/1222 van de Commissie van 24 juli 2015 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing en congestiebeheer.”.

Artikel 45

Via dit artikel wordt de foutieve bepaling rechtgezet die stelde dat leveranciers noodzakelijk een leveringsvergunning van de VREG nodig hebben. Leveranciers die bijvoorbeeld in Duitsland actief zijn (en daar zelfs evenmin een vergunning nodig hebben), mogen op basis daarvan toch leveren in Vlaanderen.

Artikel 46, 47, 48

Deze artikels maken het mogelijk dat zij die misbruik maken van gegevens die voortvloeien uit het databeheer een administratieve boete opgelegd krijgen die door de VREG wordt bepaald. Deze boete kan in elk geval per kalenderdag niet lager liggen dan 1000 euro en niet hoger dan 20 miljoen euro of voor een onderneming 4 % van de totale wereldwijde jaaromzet in het voorgaande boekjaar, indien dit cijfer hoger is.”.

Artikel 49

Dit artikel legt, conform de conceptnota, middels een overgangsbepaling vast dat bij bestaande decentrale productie-installaties met een maximaal AC-vermogen van 10 kVA en decentrale productie-installaties met een maximaal AC-vermogen van 10 kVA die geïnstalleerd worden tot en met 31 december 2020, gedurende vijftien jaar, vanaf de aanmelding van de installatie, de elektrische productie van de installatie die geïnjecteerd wordt op het distributienet, jaarlijks in rekening wordt gebracht van de afname. Dit gebeurt maximaal ten belope van de afname. Indien dus meer elektriciteit geïnjecteerd wordt dan afgenomen, kan dat overblijvende deel van de injectie voor deze installaties en gedurende 15 jaar niet gevaloriseerd worden. Deze kunnen er echter ten allen tijde voor kiezen over te stappen in het systeem dat geldt voor dezelfde productie-installaties van zonne-energie geïnstalleerd per 1 januari 2021.

Artikel 50

Dit artikel bepaalt dat de Vlaamse Regering de inwerkingtreding bepaalt.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,

Bart TOMMELEIN